

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

NOTAT - FOR OPPFØLGING

Fra:

Arshad Khan

Vår ref.

10/496-11/SF-471, SF-520.4, SF-711,
SF-814, SF-902//AKH

Dato:

15.09.2011

Videregående skole har tilrettelagt for personer med nedsatt synsevne.

Ombudet mottok klage på manglende tilgjengelighet for personer med nedsatt synsevne ved Tangen videregående skole. Klagen gjaldt blant annet manglende merking av glassfasader og trapper.

Virksomheten tok kontakt med sine rådgivere og entreprenør, og det ble deretter foretatt merking av glassdører og trapper, samt installert ledelinjer. Virksomheten sendte også inn bilder av utbedringene de hadde foretatt. På bakgrunn av dette konkluderte ombudet med at skolen ikke lenger handlet i strid med plikten til universell utforming.

Saksnr: 10/496

Lovanvendelse: Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9

Hele uttalelsen, datert 13. september 2011:

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Likestillings- og diskrimineringsombudet bygger på partenes skriftlige redegjørelser i sin fremstilling av sakens bakgrunn.

Saken gjelder spørsmål om manglende universell utforming av Tangen videregående skole i Kristiansand, med henblikk på tilgjengelighet for personer med nedsatt syn.

Partenes syn på saken

Norges Blindeforbund anfører at personer med nedsatt syn har store problemer med å orientere seg ved Tangen videregående skole. Bygget består av en del glassfasader, blanke gulv og trapper uten noen form for markering.

Blindeforbundet anfører videre at de har vært forespurt under byggeprosessen, men deres innspill i saken har ikke blitt tatt til følge.

Vest-Agder fylkeskommune har redegjort for forholdene ved Tangen videregående skole, i samarbeid med deres rådgivere i Rambøll AS.

Innledningsvis viser fylkeskommunen til at de har avholdt flere møter i forprosjektfasen med Eliassen i Handikapforbundet i Kristiansand, hvor løsninger med tanke på universell utforming ble drøftet og avklart.

Belysningen i skolen er planlagt i henhold til anbefalingene fra publikasjon for lyskultur. Alle arealer har vært lysberegnet med lysberegningsprogrammet Dialux som dokumenterer belysningsnivåene. Det anføres at det har vært tilstrebet at lyskildene ikke skal gi blinding. Utover dette viser fylkeskommunen til at de på

planleggingstidspunktet la til grunn Trondheim kommunes anbefaling om universell utforming.

Videre har skolen lagt ved fotodokumentasjon som viser:

- Varselfelt før og etter trapper
- Merking av trappetrinn
- Merking av søyler
- Ledelinjer
- Kontrastmerking av glassfasader

Fylkeskommunen anfører at disse utbedringene ivaretar kravene til universell utforming og er i tråd med veiledning til teknisk forskrift.

Vest-Agder fylkeskommune viser også til at de har et løpende prosjekt hvor de registrerer eksisterende bygningsmasse med tanke på tilpasninger i tråd med universell utforming. Prosjektet begynte i 2009 og flere skoler er allerede registrert. Fylkeskommunen viser til at dette arbeidet er krevende og flere skoler og bygninger gjenstår fremdeles. I tillegg har fylkeskommunen løpende kontakt med Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne i Kristiansand.

Fylkeskommunen anfører videre at denne registreringen har høy prioritet, og i Fylkesrådmannens forslag til økonomiplan for 2011 – 2014 er det foreslått to millioner kroner i årlige tiltak med tanke på universell utforming av eksisterende bygningsmasse.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell utforming, det vil si generell tilgjengelighet, etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Offentlige og private virksomheter som brukes av allmennheten har en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon.

Med universell utforming menes utforming av hovedløsningen i de fysiske forholdene, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf § 9 annet ledd. Dette betyr at virksomhetens fasiliteter, som skal benyttes av allmennheten (elever, foreldre osv.), skal utformes på en slik måte at flest mulig får tilgang til de tjenester virksomheten tilbyr. Det er hovedløsningen som skal være universelt utformet. Det vil derfor være i strid med bestemmelsen at det lages egne løsninger for bestemte grupper. Dette gjelder særskilt for løsninger som er stigmatiserende eller nedverdiggende.

Plikten til å gjennomføre tiltak for å sikre universell utforming faller bort dersom virksomheten sannsynliggjør at det vil innebære en uforholdsmessig byrde, jf § 9 tredje ledd. I den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen skal imidlertid den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen veies mot kostnader og andre former for belastning tilretteleggingen kan medføre. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. effekten av tilretteleggingen for å nedbygge funksjonshemmende barrierer
2. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
3. nødvendige kostnader ved tilretteleggingen
4. virksomhetens ressurser
5. sikkerhetsmessige hensyn
6. vernehensyn

Dersom ombudet kommer til at det vil være en uforholdsmessig byrde å rette de påklagede forholdene i tråd med kravene til universell utforming, betyr ikke det at virksomheten kan unnlate å gjøre noe som helst. Virksomheten er uansett forpliktet til å jobbe for best mulig tilgjengelighet for flest mulig.

Etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 13 er det opp til innklagede å sannsynliggjøre at det ikke har forekommet diskriminering i strid med loven.

Ombudets vurdering

Tangen videregående skole er en virksomhet som har plikt til å sikre at virksomhetens hovedløsninger er universelt utformet etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Virksomheten har derfor plikt til å tilrettelegge de deler av virksomhetens fysiske miljø som benyttes av allmennheten (*elever, foreldre eller andre*) på en slik måte at flest mulig, uavhengig av individuelle forutsetninger, har tilgang til virksomhetenes tjenester og tilbud.

Når det gjelder skolebygg er det også uttalt i forarbeidene til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven at hele bygningsmassen er å regne som rettet mot allmennheten (Innst.O. nr. 68 (2007-2008)). En skole har derfor plikt til å sikre universell utforming av hele bygningen.

Er krav til universell utforming oppfylt?

Ombudet tar ikke stilling til om skolen som sådan er universelt utformet. Det ombudet skal ta stilling til er om de påklagede forhold, manglende ledelinjer og manglende merking av trapper og glassfasader, hos skolen tilfredsstiller kravet til universell utforming.

Virksomheten har i sin redegjørelse vist til utbedringer de har foretatt for å bedre tilgjengeligheten for personer med nedsatt syn. Disse utbedringene har vært dokumentert med bilder.

Norges Blindforbund som har klaget inn saken for ombudet, er en organisasjon for personer med nedsatt syn og arbeider for å øke tilgjengeligheten for synshemmede i samfunnet. Organisasjonen arbeider også med politiske spørsmål opp mot kommunale råd, storting, departement og regjering. Norges Blindforbund har 13.000 medlemmer og god kjennskap til og kunnskap om de enkelte behov og forskjellige type varsel merking for personer med nedsatt syn. På bakgrunn av dette oversendte ombudet redegjørelsen og bildene til Norges Blindforbund, for å få deres tilbakemelding på disse utbedringene. På telefon fikk ombudet tilbakemelding om at

Norges Blindforbund skulle se nærmere på dette og gi tilbakemelding. Ombudet fikk imidlertid ingen tilbakemelding på spørsmålet om behov for ytterligere utbedringer eller endringer.

Norsk Standard NS 3041:2007, om skilting gir veiledende råd om hvordan skilting kan utformes for å tilfredsstille kravet til universell utforming. I bemerkninger til merking av glass anbefales det god kontrast mot bakgrunnen for å synliggjøre glassflater som kan oppfattes som dør eller åpning.

Skolen har fått lagt inn ledelinjer, men disse er ment for at personen med nedsatt syn kan kjenne under føttene for å finne riktig vei, og utformes vanligvis i lysgrå farge. Ledelinjene fører ut mot utgangsdøren, og merking på glassflatene er gjort i to høyder for å markere døråpningen. Videre er hvite stolper markert med oransje sirkler og hvite trapper er merket med svart. Ombudet mener at disse fargene og merkingen fremstår på bildene med god kontrast, og slik merking vil kunne anses som god tilrettelegging og gi bedre tilgjengelighet for personer med nedsatt synsevne. Dermed tilfredsstiller Tangen videregående skole kravet til universell utforming med henblikk på de påklagende forhold.

Konklusjon

Ombudet konkluderer med at de påklagete forhold hos Tangen videregående skole ikke er i strid med kravene til universell utforming etter de foretatte utbedringer.

13.09.2011

Sunniva Ørstavik, likestillings- og diskrimineringsombud